

Универзалните човекови права не познаваат граници

Член 1

Член 1 е патувачка ЛГБТ изложба на некои од најеминентните музеи во Шведска, и нуди преглед на историскиот и современиот живот на ЛГБТ-лицата, првично поставена во Стокхолм за време на Европрајд, во летото 2008 година. Откако беше поставена на Балтик прајд во Рига, во Белград и Сараево, го имаме задоволството да ја претставиме изложбата и во Скопје, во Чифте Амам (Национална галерија на Македонија), од 22.02-15.03. 2012г.

„Сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви по достоинство и права“.

Така вели првата реченица од првиот член на Декларацијата за човекови права усвоена од Обединетите нации. Но она што не може да се види значи дека и не постои. А на личност којашто не постои ѝ се негираат сите права. Ако сте лезбијка, хомосексуалец, бисексуалец или имате транс-родов идентитет, сите суштински права – правото да се држите за рака со љубената/иот во јавен простор; правото да не бидете дискриминиран/а на работното место; правото да живеете под еднакви услови како и другите двојки – потекнуваат токму од првиот член: правото да бидете видени.

Музеите и изложбите сочинуваат значаен дел од нашиот поглед на светот. Овде, нашето културно наследство и колективна меморија се визуелизираат и се претставува она што е значајно – и она што не е. Долго време нашите музеи потфрлија во дискусијата на историјата и конкретните искуства на ЛГБТ-лицата. Тие не ги признаваа еднаквите права на сите луѓе.

Затоа, ни причинува големо задоволство и гордост да ви претставиме одредени ретки записи на историјата и современиот живот на ЛГБТ-лицата.

Изложбата е сочинета од неколку помали изложбени дела, секое од нив произведено од различните музеи. Секој дел раскажува различна приказна која има заеднички предмет - ЛГБТ историјата.

Музеите кои со свој материјал земаат учество во изложбата се: Нобел Музејот, Шведскиот Полициски Музеј, Шведскиот Национален музеј на технологија и наука, Шведскиот музеј на армијата, Шведскиот национален музеј на антиквитети и Шведскиот музеј на спортови.

ШВЕДСКИОТ МУЗЕЈ НА ПОЛИЦИЈАТА

ЗАПЛЕНЕТИ СЛИКИ

Есента 1903 год., полицијата упадна во еден стан во Стокхолм. Конфискуваше три фото албуми кои ги пронајде во станот. Подоцна повторно се врати и го уапси човекот кој ги сликал сликите, Карл фон Платен. Албумите требало да се искористат како доказ за хомосексуалност. Во 1903год., сексуалните односи меѓу лица од ист пол биле забранети. И покрај ова, фотографии со хомосексуални алузии тајно циркулирале низ Стокхолм. Било опасно да имаш вакви слики. Фотографите измислувале различни методи за да ја прикријат сексуалната содржина. Сликите изгледале наивно, а всушност биле преполни со сексуални алузии.

Дали сликите кои биле пронајдени во фотоалбумите биле хомоеротски? За тоа требало да реши полицијата. Во текот на истрагата биле испрашувани неколку мажи кои позирале на сликите. Бидејќи Фон Платен ги запишувал имињата и професиите на моделите, полицијата можела да ги пронајде повеќето од нив. Сепак, не можеле да ги најдат моделите кои позирале во војнички униформи. Тие биле анонимни. Веројатно Карл фон Платен сакал да се заштити и себе си и војниците. Во почетокот на 20-тиот век било нормално младите, сиромашни војници во Стокхолм да нудат сексуални услуги. Момчињата во униформи на сликите можеби биле и проститутки.

Сликите биле на граница на нелегалното. Ниеден модел не бил фотографиран гол. Сепак, ако подобро се погледне фотографијата ќе се забележат слики со голотија во позадината и на сидовите. Сликите отсликуваат разиграна интерпретација на општествените улоги. Мажи облечени во женска облека; маж кој си ги открива нозете, маж што држи цвеќе. Некои модели носат костими за капење или облека за гимнастичари, а други долги кошули. Тип на облека што сугерира дека моделот под лесната облека не носи ништо ...

Карл фон Платен бил изведен пред Окружниот суд во Стокхолм на 19 декември 1903 год., со обвинение за неморални активности. Сепак, неговиот татко направил да добие дијагноза за ментално болен, врз основа на хомосексуално однесување. На 40 години, Карл фон Платен бил прогласен за неподобен. Ова значело дека не е свесен за своите постапки. Подоцна, Карл фон Платен бил отпуштен од приватна здравствена установа. Патувал низ Европа и пишувал за своите искуства. 15 години подоцна повторно бил уапсен, овој пат затоа што се обидел да бакне момче кое работело во Хотел Крамер во Малме.

Хомосексуалните чинови биле нелегални до 1944 год., кога бил укинат законот. Карл фон Платен не го доживеал овој момент. Умрел во 1929 год., на 66-годишна возраст како сеуште неподобен. Хомосексуалноста се сметала за ментална болест се до 1979 год.

НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЈ НА НАУКА И ТЕХНОЛОГИЈА

УШТЕ ЕДНА ПРИКАЗНА (ШВЕДСКОТО ГЕЈ РАДИО)

Иако технологијата и иновациите влијаат врз сите, секојдневно ги користиме и произлегуваат од креативноста и на мажите и на жените, машките претставници во музеите како овој – Шведски Национален музеј на наука и технологија – се целосно доминантни. Може да се каже дека Националниот музеј на наука и технологија е споменик на инженерите мажи.

Ако на жените како корисници на технологија и иноватори до сега не им бил даден доволно простор во музејските колекции, се доаѓа до заклучок дека целосно недостасува ЛГБТ перспективата.

Но, тоа било до сега, кога е преземена иницијатива да се документаат предметите од Геј радио од Стокхолм. Како технолошки предмети, тие не се уникати, но контекстот во кој се користеле и нивната симболичка вредност се уникатни. Затоа што Геј радиото од Стокхолм е првата радио станица во Шведска која се емитувала на локално ниво.

Годината е 1979, станицата работела со пробна дозвола пред таа да биде официјално пуштена. Во тоа време, хомосексуалното движење било повеќе политичко и не така етаблирано. Геј радиово во овој контекст е опишано како високо-централистичко. Им нудело на хомосексуалците канал за комуникација која не може да се открие. Геј радио се уште се емитува во Стокхолм и со помош на новата технологија денес има и национална и меѓународна публика.

Нашата визија е да го направиме Националниот музеј на наука и технологија музеј од главен интерес за повеќето луѓе. Ова значи дека мора да се прикажат повеќе перспективи, да се раскажат повеќе приказни, како и дека повеќе не може нормата да бидат бели, хетеросексуални мажи од средната класа. Нашиот придонес во изложбата

§1 не е голем или детален, но сепак е симболичен, како што ќе бидат и последните збогатувања на нашата колекција.

Ен Фолин

Директор на музејот,

Национален музеј на наука и технологија

ШВЕДСКИОТ ВОЕН МУЗЕЈ

ВОЈНИКОТ СИ Е ВОЈНИК, СИ Е ВОЈНИК, СИ Е ВОЈНИК

Може ли вистинскиот војник да биде геј? Дали жените можат да бидат достоини војници? Вообичаената перцепција на војникот е спротиставена на перцепцијата на хомосексуалните мажи. Од друга страна, многу луѓе тешко прифаќаат и жени војници. Но, војникот си е војник, си е војник, си е војник!

Ставовите за полот и родот не се запишани на камен. Се менуваат со текот на времето и со развојот на општеството. Оваа способност за промена е токму она што сакаме да го нагласиме. Денес, ставот на Шведските одбранбени сили соодветствува со Декларацијата за човекови права на ОН. Член 1 обрнува внимание на еднакви вредности и права за сите луѓе без разлика на пол или сексуална ориентација. Оваа поставка има за цел да прикаже како оваа идеја полека ја менува реалноста.

Ева-Софи Ернстел
Директор,
Воен Музеј

МУЗЕЈ НА НОБЕЛОВЦИТЕ

ГРДОТО ПАЈЧЕ

Општественото исклучување е лична трагедија за секој поединец. Без разлика дали е согледана или реална. Чувство дека не си дел од групата, дека не припаѓаш, дека си аутсајдер. Всушност дека си различен. За сите останати, оние кои се „различни“ имаат важна функција. Со самото дефинирање како „необични“ или „различни“ ја дефинираат нивната „обичност“, нивното припаѓање кон одредена група, дружина и друштво од кое се исклучени оние кои се „различни“.

Добро познатиот научен филозоф Томас С. Кун („кадешто умира Кун, парадигмата расте“) рекол дека науката се менува драстично, со „скокови.“

Така, традиционалната наука се развива во воспоставен експланаторен модел – парадигма – но со текот на времето се соочува со низа необјасниви факти (аномалии) што не можат да се предвидат во општо прифатената парадигма. Конечно се појавува некој кој има храброст да предложи нова теорија, нова парадигма. Тука влегуваат оние кои се различни – кои не припаѓаат на одредена група! Историјата на науката покажува дека најчесто тие што се „различни“ носат нови, револуционерни идеи.

Да се надеваме дека оние кои се „различни“ не се раководат само од желбата за одмазда – да покажат дека знаат – туку се водени од задоволството да создаваат. Всушност, од задоволството кое лежи во креативната работа.

Историјата на Нобеловата награда е полна со примери од овој вид. Затоа Музејот на нобеловците сака да учествува во изложбата на овогдинешната Еврогордост.

*Олов Амелин
Директор на музејот, професор,
Музеј на Нобеловците*

ШВЕДСКИОТ МУЗЕЈ НА СПОРТОВИ

ПРОВЕТРУВАЊЕ НА ВАЛКАНАТА ОБЛЕКА

Земајќи предвид дека Шведскиот Музеј на спортови во моментов нема предмети и документација кои ги опишуваат искуствата на трансексуалните, бисексуалните и хомосексуалните лица од историјата на шведскиот спорт, како замена се даваат модерни примери за искуствата низ кои поминуваат трансексуалните, бисексуалните и хомосексуалните лица во рамките на шведското спортско движење.

Генерално земено, во спортот хомосексуалците се тивки и невидливи. Хомофобичноста се јавува во многу форми: молчење, исмејување и понижувачки коментари за некоја хомосексуална личност. Една од причините за присуство на хомофобичност во спортот може да биде тоа што спортот е замислен како машки свет каде машките доминираат и сите форми на хомосексуалност се негираат.

Сушалната за сушење на тимските дресови може да даде конкретна врска со учеството во спортот. Перењето на облека исто така е сврзано со изреката „проветрување на валканата облека“ која во шведски контекст има значење на покајување на грешките од минатото односно „измивање на старите предрасуди“.

И пешкирите и дресовите будат асоцијација на соблекувални. Соблекувалните се добар пример на моменталната претстава за хетеросексуалниот стандард во спортот каде од индивидуи од ист пол не се очекува да имаат сексуални чувства еден кон друг. Така, соблекувални наменети за едниот или другиот пол се стандардна работа во мнозинството школи и спортски сали.

Еднообразните тимски дресови алудираат на униформност во спортското движење и нетолерантност кон отстапувања од нормата. Но, исто така, ваквите дресови може да алудираат на содружништво во спортот, каде секој може да се вклопи во ист тип на тимски дрес.

Текстот на дресот ги потенцира важните делови од Член 1 на Универзалната декларација за човекови права на Организацијата на Обединети Нации и врската со политиката против сексуално малтретирање на Шведската конфедерација на спортски асоцијации. На предната страна на дресот се испишани следниве зборови: еднаквост, еднакви права, слобода, братство, и свесност, кои се земени директно од Член 1.

Под секој наслов се дадени примери како Шведската конфедерација на спортски асоцијации би сакала да се испочитува Член 1. Примерите се земаат од политиката на Шведската конфедерација на спортски асоцијации „Што се сака да се направи со спортот “ и нивната политика против сексуално малтретирање.

На задната страна на дресот се дадени шведски примери како спортското движење не ја почитува Универзалната декларација за човекови права на Организацијата на Обединети Нации. Тие се предизвици со кои треба да се справиме.

ШВЕДСКИОТ НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЈ НА АНТИКВИТЕТИ ПРОМЕНИ ЈА СВОЈАТА ПЕРСПЕКТИВА

Да отидете во музеј и да дозволите да бидете обземени од поминување на времето, во најдобар случај би значело да го промените начинот на гледање на нештата. Не само да го отворите погледот кон мноштвото варијанти на живеењето, туку и да ги доведете под прашање денешните норми. Можеби и да откриете дека одредени форми на однесување во модерниот човек интеркурс не биле одсекогаш себевидентни како што изгледа. Што, на пример, сметаме дека претставува типично машко и женско однесување? Каква била ситуацијата во минатото и какви вредности биле применувани? Земете го како пример големиот бог на Викиншката војна-Один.

Сликата на мудар и моќен бог (едноок) со копје во рака и со челичен поглед е силно врежан во умот на многумина од нас. Но, дали знаевте дека постои документиран доказ кој укажува на тоа дека овој бог изведувал извесни крос-дресинг практики при практикувањето на сејд, форма на магија или волшебништво? Дали е можно, наједноставно кажано, дека тој бил транссексуалец? Дали најмоќниот помеѓу Викиншките богиви бил gender bender? Какви импликации би имало тоа за нашите актуални сфаќања за викиншкото општество и неговиот поглед кон нормалноста?

Значаен дел од нашата историја бил радикално различен од она што ние понекогаш си го замислуваме или би можеле да го замислиме. Овој дел од изложбата се состои од слики на артефакти и гробници од колекцијата на Националниот музеј на антиквитети проследени со текст кој се однесува на прашањата поврзани со нормалноста.

МУЗЕЈОТ НЕСТРЕЈТ

Нестрејт = секој или сè што е или не било дел од хетеросексуалната општествена норма. Концептот за создавање на музејот Нестрејт потекна од изложбениот проект Член први и ја има истата суштинска идеја: -Лице на кое не му е дозволено да биде видено не постои. А, по дефиниција, лице кое не постои нема ниту човекови права.

Музејот Нестрејт има за задача:

- Собирање и документирање на ЛГБТ историја во сите свои форми
- Каталогизирање и создавање на отворена база на податоци на артефакти
- Овозможување сите соберени информации да бидат достапни за широката јавност
- Активности за охрабрување на повеќе музеи во своите збирки да ја приклучат ЛГБТ перспективата.

Веб-страницата www.unstraight.org беше промовирана на 21.07.2011 година и сè уште претставува проект во развој. Страницата се наоѓа во првата фаза, а наскоро ќе биде надоградена со усовршени функции за пребарување и линкови до Еуропеана (Europeana) како и до други музеи. Артефакти, колекции и моќта на приказната; повеќето имаат тајни места кадешто чуваат предмети од голема лична вредност: стари писма, детски стрипови, сувенири од незаборавно патување. Дел од овие предмети самите ги обезбедивме, а дел се наследени од оние коишто живееле пред нас или ги примиле од личности кои ни биле блиски. Овие предмети се исполнети со спомени, чувства и приказни.

Предметите нè поврзуваат со овие приказни; тие градат мостови преку времето и просторот, создаваат структури и значења.

Како и луѓето, музеите исто така одбираат да чуваат предмети. Целта на музеите во собирањето на артефакти е донекаде слична со причините заради кои луѓето зачувуваат одредени предмети, иако музеите тоа го прават на многу повисоко ниво.

Музејските колекции имаат за цел да ги зачуваат предметите кои нè поврзуваат со и овозможуваат структура и значење за нашата заедничка историја.

Тие служат како банки за знаење и за истражувачите и за пошироката јавност, и веќе долго време се од голема важност за образованието. Тие се нашето културно наследство; нашето колективно сеќавање. Но како што индивидуалните колекции раскажуваат индивидуални приказни, така и музејските колекции носат и пренесуваат колективни приказни.

Сите овие предмети не кажуваат само како било, туку и што е значајно- а што не е, со самото

негово исклучување.

Често оние коишто раководат со музејските колекции поседуваат особено ценети артефакти и приказни поврзани со нации, иако други посредни и непосредни вредности исто така го формираат создавањето на колекции. Ова е вистинито дури и денес. Многу артефакти и приказни биле и понатаму се исклучени од овие колекции затоа што се сметаат за незначајни, непријатни или непосакувани.

Музеите долго време забораваа да ги обележат приказните и уникатните искуства на нехетеросексуалните лица. Тие придонесоа значаен дел од историјата да остане невидлив – историјата на сите – а за кој имаат за задача да го зачуваат и прикажат.

Неуспехот не е обична фуснота. Прашањето за она што е дозволено да се види во нашите јавни колекции е од голема важност за нашите животи и можностите кои ги поседуваме сега и овде. Затоа што тие што се невидливи не постојат. А кога едно лице не постои, по дефиниција, не може да има права.

Токму затоа е потребен Музејот Нестрејт. Со здружување на нашата енергија и ресурси со цел да се создаде колекција која обрнува внимание на нашата историја и современата реалност, ќе создадеме место за себеси во колективната приказна на човештвото. Ова, од своја страна, ќе ни овозможи полесно да ги бараме нашите права, на локално и глобално ниво.

Модерната технологија ни понуди нови можности за собирање на артефакти и пристап до истите. Собирањето на физички предмети одзема време и бара огромен простор и пари.

Музејот Нестрејт е веб-страница која има за цел да собере слики од артефакти и да ја раскаже приказната зад секоја од нив.

Музејот Нестрејт е музеј кој има глобален опсег. Сите што поседуваат приказни и предмети се добредојдени со нивниот придонес во музејската колекција, без разлика на тоа од кој дел на светот доаѓаат. Самите предмети ќе останат со нивните сопственици, иако музејската колекција ќе биде широко распространета во физичка смисла, веб-страницата ќе овозможи колекцијата и нејзините приказни да станат достапни за целиот свет.

Како музеј, ова глобално посегнување дава можност за промовирање на поширока перспектива од традиционалната, односно од националниот фокус. Иако и историските околности и секојдневниот живот зависат во голема мера од местото, нашите приказни и современа реалност не се примарно сврзани за нации. Насекаде низ светот, нашата историја и искуства се криеја. Тие мора да бидат изнесени на дневна светлина насекаде и да бидат раскажани. Сите наши приказни се интересни и сите се значајни. А овие артефакти се потребни за со нивна помош да се раскажат.

Веруваме во предметите кои градат мостови низ времето и просторот. Веруваме во моќта на овие соберени приказни.

ПАРТНЕРИ

Не-хетеросексуалниот музеј е не-владина, не-профитна организација со седиште во Шведска, водена од истата група музејски професионалци кои го започнаа Член први. Можете да нè контактирате во било кое време за повеќе информации во врска со овој проект.

Контакт

The Unstraight Museum/Article 1

Maria Prästgårdsgata 2b

SE-118 52 Stockholm, Sweden

Phone + 46 (0) 708-871809

contact@unstraight.org

www.unstraight.org

Побарајте нè на фејсбук и твитер.

Проектот е поддржан од Културбруган (Kulturbryggan).

REJECTED

Сексуалноста на македонската архива

ЕМОЦИОНАЛНА АРХИВА НА НЕХЕТЕРОСЕКСУАЛНИТЕ ИСКУСТВА ВО МАКЕДОНИЈА

Квир историјата е историја на загубата. Тоа е загубата на историја на една дифузна, хетерогена и ненормативна заедница, но и историската загуба/и на нехетеросексуалците во нивните секојдневни афективни искуства и емоционални проживеани траги чишто закони и содржина е невозможно да бидат запаметени и прераскажани со доминантните институционални термини на музејот, историјата и архивот. Но оваа загуба е и загубата на симболичкиот капитал, на правото на позиција во симболичката економија, предизвикана од самите режими на моќ и хетеронормативната култура, на правото на пристап до самите позиции за репрезентација, продукција на знаење, форми на живеење и интимност.

Во услови на насилна нормативност и присилна и стигматизирачка тишина, или пак на 'слободен' избор на невидливост како нужна стратегија за преживување, ние сакаме гласно да ги предизвикаме режимите на архивирање. Истите тие режими правејќи го видливо, преку архивските механизми на селекција, организирање, зачувување и претставување, единствено она што постои како веќе достапен културен материјал ги репродуцираат самите услови на видливоста, односно хетеронормативната национална култура која веќе овозможува одредени форми на живот, љубов, сексуалност, интимност и заедништво да бидат препознаени како легитимни, додека сите останати емоционални врски и заедници ги прогонува во сенките на својата видливост. Доминантните режими на архивата и културното наследство, сметаме, се затворени во нарцистичкиот круг на себе-репродукција во кој ги создаваат нееднаквите режими на видливост и ги повторуваат и консолидираат истите како единствено видливо во културните продукти на репрезентација и меморија.

Во оваа констелации, нашиот предизвик е да креираме архива заснована на меморија, на секојдневното проживеано искуство, на афектите и емоциите со кои е обележано живеењето како лезбејка, геј, бисексуалец/ка или трансродова личност, на сите оние чијшто идентитет или емоции се исклучени од нормативната сфера на нацијата. Предизвикот во ваквата архива е што истата во себе вклучува ефемерен, дифузен, нестабилен, афективно обоен материјал кој сведочи за трепетот на живото тело, материјал ослободен од институционаланта официјална интерпретација, селекција и организација на националниот историчар.

Со овој архив сакаме да го предизвикаме лицемерието на националната јавна сфера која е навидум санитаризирана од афекти и емоции, додека постојано овозможува услови и го бара повторувањето на претставувањето на сите хетеросексуални интимности како единствено можни и признаени. Лицемерието на јавната национална сфера е лицемерието на хетеронормативната јавна интимност врежана насекаде, од билбордите, рекламите, медиумите, преку законите и јавните политики, културните продукции, па се до националните соништа и утопии претставени во хетеросексуалната двојка.

Нашата неортодоксна архива стреми кон креирање на услови за менување на режимите на видливост, признавање и препознавање на човечки легитимното, и креирање на алтернативни модели на знаење, паметење и чувствување. Одовде, нашата цел е преку афективните искуства да создадеме

услови за развивање на нови култури и контрајавност, нови афективни колективни формации кои раскинуваат со психологизирањето, затворањето и индивидуализирањето на емоциите и чувствата. Нашите емоции обоени со страдање се сведоштва за насилната опресија на еден систем. Нашите радости, задоволства и пријателства се палавите бунтовништва и оружја за преживување во и против системот на сексуалност кој се смета за единствено вреден, за единствено можен.

Архивирањето на секојдневните предмети кои се поврзани со мноштвото искуства на сексуално ненормативните заедници, на овој начин, поставува на сцена 'структура на чувства' како индикатор за афективниот живот на општествениот систем во кој се населени и живеат оние чијашто позиција е исцртана на маргините на општественото поле. Организирањето на разнородните предмети во ваква еретичка архива ги мапира мноштвото на начини на кои нехетеросексуалците се афектирани и изложени од/во политичката организација на животот. Но, оваа архива би претставувала и сведоштво за невозможната на секојдневна идеолошките режими врз афективните и емоционални структури на индивидуалните тела. Односно, оваа архива во себе ги носи и навестува и стратегиите на преживување и афективната адаптација како стремез и оптимизам за да се продолжи да се живее во условите кои се наметнати. На тој начин, нанесената повреда, отворената рана во социјалното преживување на маргиналците, и претурбациите предизвикани од постојаната криза на безбедноста, стануваат извор на секојдневна субверзија и креирање на алтернативни методи на живеење. Раната станува место кое се отвора кон колективно креирање и споделување на алтернативен свет кој се пробива и го предизвикува постоечкиот.

Афективниот тон и емоционалната атмосфера која овие премети ја нудат претставува рефлексивна, но и застранување на/од првичната социјална функција и вредност со кои тие пристигнуваат и го организираат светот во кој сме населени и во кој нашите тела отворени во релација се раздиплуваат и одржуваат. Нивната очуденост внесува извесно растресување и вознемирување на усвоената и здраворазумска препознатливост на просторот. Ако овие предмети собираат и продуцираат извесен колективитет околу себе, и како такви подржуваат и репродуцираат одредени линии на врски наместо други, нашата визија е да ги отвориме истите кон алтернативните допири и форми на употреба и живот, односно кон иднината на можни собирања и градења на светови, кон отварањето на заедницата кон разликата и другоста и кон сопственото преиспитување - преиспитувањето на својата историчност и нормативност.

Овој архив стреми да претставува архива на една култура, но и поттик за трансформацијата и креирањето на нова култура и јавност. Овој архив е архив на сите нас кои сме исклучени од доминантните модели и како таков стреми да ја отвори имагинацијата за мислење на можностите, за повлекување на нови линии на лет и борба кои би се исцртале од ова, одбележано со срам, а сепак, одсутно место на нехетеросексуалните репрезентации и националната историја. Архивот е складот на нашите мемории и чувства, на нашето распрскано, тажно и радосно минато, но и почетната точка на нашата иднина, на иницирањето на градење на светови ослободени од минатото и отворени кон иднината и трансформацијата.

*Славчо Димитров и Велимир Жерновски,
локални ко-куратори на изложбата*

НЕ/ВИДЛИВО: ПОЛИТИЧКИТЕ И СЕКСУАЛНИ РЕЖИМИ НА АРХИВАТА

Конференција / 23.02 и 25.02 / Скопје

“Не постоел никогаш документ за една култура кој не е истовремено и документ за варваризам.

И како што таквиот документ не е ослободен од варваризам, варваризмот го валка и манирот на неговиот пренос од еден сопственик на друг”
Walter Benjamin, Theses on the Philosophy of History, 1940

Главна цел на конференцијата е да ги доведе под прашање, да ги проблематизира и анализира културните и политичките режими и стратегии кои се применуваат во процесите на складирање на културните, уметничките и историските дела и настани, со посебен осврт на режимите на видливост преку кои (ненормативните) сексуални искуства и културни практики бидуваат ис/вклучени од официјалните национални архиви и институционализираното музејско курирање, како и нивното консеквентно влијание врз политиките на културна меморија и наследство.

Официјалните национални архиви и музејски колекции претставуваат диспозитив определен, повеќе или помалку, преку целите за актуализирање и рефлектирање на сегашните културни и политички интереси, отсликувајќи ги специфичните закони кои ги детерминираат структурирањата на уметничкиот и културниот хабитус и на тој начин ги преземаат и организираат минатите искуства во согласност со барањата за консолидација, глорификација и легитимизација на сегашноста. Паметењето на архивата на тој начин станува извор на моќите за амнезија на националната култура. Во овој поглед, би сакале да ги отвориме кон ревизија и мобилизација границите на нашата сегашност, преземајќи ја невозможната задача да ги мапиреме отсутните места на институционалната меморија, местата на загуба како конститутивната надворешност која го прави нужно и можно институирањето на хегемонскиот културен идентитет. Во деридијански манир, ние ја сметаме архивата на минатото како секогаш веќе отворена и незавршена архива на иднината-која-доаѓа.

Во културен контекст каков што е македонскиот, каде што изворите на културен капитал и симболичка моќ во историска перспектива се дистрибуирани на нееднакви основи, а реалноста и објективните релации на животот во заедницата се засновани врз хетеронормативниот и хомосоцијален систем на перцепција, спознавање и вреднување, нехетеросексуалните искуства, идентитети и чувства стануваат симптоматично место на разоткривање на контингентните темели на хегемонскиот поредок. Сепак, отсуството на институционална и официјална документација, на признаено/препознаени културни и уметнички дела и на истории на една заедница, ги придвижува и ги растресува самите режими на архивирање и меморија. Ова празно место ги предизвикува критериумите и премисите применувани во дефинирањето на она што се смета за архива и чија архива е значајна. Квир историите се истории на загубата. Квир ја ефектуира и функционира како, загубата на историјата, но истовремено ја ефектуира и историската загуба на нехетеросексуалците во нивните секојдневни искуства облежани со афективните и емоционални трауми чиишто закони однапред ја ставаат во сенка можноста за паметење и нарација.

Како што тврди Ен Цветкович, „траумата станува резот меѓу систематските структури на експлоатација и опресија и чувствените искуства на истите.“

Во услови на принудна нормативност и насилен притисок на молк, или пак „своеволен“ избор на невидливоста како стратегија за преживување, ни се поставува итно прашање. Имено, до кој степен нормативните критериуми кои управуваат со архивските процедури, што би се рекло, оптиките кои детерминираат кои видови материјали се сметаат за вредни за една архива и кои наративи се легитимни за слух, односно за да ги дефинираат методите на селекција, интерпретација и организација на селектираните артефакти, ги репродуцираат самите општествени услови коишто ги имаат направено можни определените модуси на продукција и имаат вклучено дистрибуција на определени позиции и реалности за репрезентација, додека исклучуваат други? Ако квир историјата ја сметаме за отсутна историја, или историја која не е препознаена како таква, историја која не може да биде интелегибилна како таква во рамките на доминантните дискурзивни правила на историографијата (уметничка, културна и национална), како во тој случај би можеле да ги преосмислиме основните термини на историјата и легитимните архивски складови за да креираме иднина која би ги демократизирала архивите, меморијата и културните идентитети? На кој начин секојдневните трауматски искуства на нехетеросексуалните тела и животи можат да создадат можности за алтернативни јавни култури, да внесат дисјункција во историското време, наратив и идентитет и на кој начин меморијата и личните предмети, сведоштва и зборови можат да генерираат алтернативни модели на знаење за тоа што сме? Како можеме да ја ре-архивираме приватноста и невидливоста кога трагите кои се оставени евоцираат невообичаени допири на ефемерните, фрагментирани и секојдневни интимни животи?

Конечно, би сакале да ја отвориме имагинацијата при мислењето на различните можности, мноштвото линии на лет кои можеме да ги исцртаме тргнувајќи од ова обележано, а отсутно место на квир репрезентациите, за да иницираме квир светови ослободени од товарот на минатото? Како да замислиме иднини на радосен отпор, засновани на раните од насилството на наметнатата тишина?

За да ги промисли овие прашања на опсежен и исцрпен начин, Конференцијата на едно место обединува куратори, научници од областа на културните и родовите студии, историчари на уметноста, етнографи, активисти, истражувачи од областа на студиите на национализмот итн.

Конференцијата трае два дена:

23.02.2012 (18.00 – 20.00h) – „Музеите и човековите права. Одговорноста и улогата на денешните јавни институции“

25.02.2012 (18.00 – 20.00h) – „Квир локацијата на културата: Национализам, историја и сексуалност“

Учесници на Конференцијата: **Катерина Живановиќ (Србија), Илина Јакимовска (Македонија), Небојша Вилиќ (Македонија), Татјана Греиф (Словенија), Јохана Вапнаргард (Шведска), Улф Петерсон (Шведска), Елен Ларсон (Шведска), Горан Босанац (Хрватска), Душан Маљковиќ (Србија), Станимир Панајотов (Бугарија), Славчо Димитров (Македонија), Жарко Трајаноски (Македонија), Иванка Апостоловска (Македонија) и Миша Поповиќ (Македонија)**